

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Л. А. Ляпіна, Д. А. Локтіонова, Б. Б. Бондарець

ПОЛІТИЧНА СОЦІОЛОГІЯ

Методичні вказівки
для студентів напрямів підготовки
054 «Соціологія», 052 «Політологія»

Випуск 283

Миколаїв – 2019

УДК 316.334,3(076)

Л 97

Рекомендовано до друку вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили (протокол № 4 від 12.12.2019 р.)

Рецензенти:

Лісеєнко О. В., доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, м. Одеса;

Шевчук О. В., доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв.

Л 97

Політична соціологія : методичні вказівки з дисципліни для студентів, які навчаються за напрямом підготовки 054 «Соціологія», 052 «Політологія» / укл. Л. А. Ляпіна, Д. А. Локтіонова, Б. Б. Бондарець. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – 44 с. (Методична серія : вип. 283)

Методичні вказівки містять тематику лекцій, плани семінарських занять з поясненнями до кожного з них, теми практичних робіт та вказівки до їх написання, список першоджерел для опрацювання, питання до іспиту, перелік рекомендованої літератури до кожного семінарського заняття і до курсу загалом. Призначено для студентів II курсу напрямів підготовки 054 «Соціологія» та 052 «Політологія».

УДК 316.334,3(076)

© Ляпіна Л. А., Локтіонова Д. А.,
Бондарець Б. Б., 2019

© ЧНУ ім. Петра Могили, 2019

ISSN 1811-492X

ЗМІСТ

Концепція, мета і завдання курсу.....	4
Структура навчальної дисципліни	7
Програма курсу	10
Тематичний план семінарських занять	15
Тестові завдання	27
Практичні завдання	30
Питання, що виносяться на підсумковий модуль	34
Список рекомендованої літератури	37

КОНЦЕПЦІЯ, МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Дисципліна «Політична соціологія» викладається на 2 курсі (у 3 семестрі) студентам, які навчаються за програмою бакалаврів напрямів підготовки 054 «Соціологія» та 052 «Політологія», і передбачає 45 годин лекційних та 30 годин семінарських занять.

Предмет навчальної дисципліни – соціальні аспекти політичного процесу та його окремих складових, соціологічні концепції та емпіричні дослідження політичних процесів та діяльності державної влади.

Цей курс спрямовує студентів до методологічного аналізу політики з позицій її соціальних основ: розуміння соціальних детермінант таких питань, як: влада, держава, політичні відносини, конфлікти тощо. Студенти також опановують інструментарій прикладного соціологічного аналізу політики.

Мета курсу – формування у студентів фундаментальних знань про політику, сучасні політичні системи і процеси, поглиблення знань про поле теоретичних і практичних соціологічних досліджень політичних процесів, влади в сучасних суспільствах.

Завдання курсу: ознайомити студентів із проблематикою політичної соціології, її категоріально-понятійним апаратом, методами соціологічного аналізу політики; сформувані наукові уявлення про головні тенденції політичного розвитку сучасного українського суспільства, місце і роль людини в політичному процесі.

пізнавальні:

- сформувані та поглибити знання студентів про сучасні політичні процеси;
- ознайомити студентів з актуальними тенденціями розвитку соціології в цьому напрямі;

методичні:

- отримати навички здійснення теоретичного аналізу наявних дослідницьких підходів та пошуку можливих шляхів розв'язання практичних соціальних проблем;

практичні:

- розвинути навички сприйняття й аналізу текстів, присвячених проблемам політичної соціології, опису та осмислення соціальної, демографічної й економічної статистики, що стосується цих процесів;
- сприяти розвитку навичок публічних виступів та письмового аргументованого викладення власної точки зору щодо проблем політичної соціології в Україні та сучасному світі.

Методика викладання дисципліни передбачає:

- використання сучасних освітніх технологій;
- поглиблену самостійну роботу студентів;
- практичне застосування набутих знань, умінь і навичок студентів на практичних заняттях тощо.

Програмні компетентності.

Загальні компетентності:

- ЗК3 Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК6 Здатність представляти складну інформацію у стислій усній та письмовій формі.
- ЗК7 Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК9 Здатність до ініціативності, відповідальності та навичок до безпечної діяльності відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил, а також необхідного рівня індивідуального та колективного рівня безпеки в надзвичайних ситуаціях;

Фахові компетентності (для спеціальності «Соціологія»):

- ФК1 Здатність використовувати у професійній діяльності досягнення вітчизняної і зарубіжної соціологічної науки, методи соціологічних і маркетингових досліджень;
- ФК2 Здатність до вільного володіння й оперування найважливішими теоретико-методологічними поняттями і категоріями при дослідженні соціальних проблем.
- ФК4 Здатність використовувати у професійній діяльності сучасні технології збору та аналізу інформації за тематикою дослідження;
- ФК6 Здатність проводити дослідження щодо нагальних проблем функціонування та розвитку сучасного соціуму;
- ФК10 Здатність до групової роботи в дослідницькому колективі.
- ФК12 Здатність здійснювати проектну діяльність у професійній сфері.

Фахові компетентності (для спеціальності «Політологія»):

- ФК5 Вільне володіння базовим категоріально-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.
- ФК7 Здатність використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

Програмні результати навчання (для спеціальності «Соціологія»):

- ПРН3 Базові знання фундаментальних наук в обсязі, необхідному для засвоєння загально-професійних дисциплін.

- ПРН6 Базові знання з історії, теорії, методології, організації, становлення прикладних комунікаційних технологій у системі соціальної діяльності;
- ПРН7 Знання специфіки сучасних комунікативних розвиток, створення і функціонування ЗМІ та забезпечення ефективної взаємодії з ними;
- ПРН9 Здатність проаналізувати, представити та проінтерпретувати числові і нечислові соціальні дані;
- ПРН13 Уміння планувати, упроваджувати та супроводжувати рекламні та PR-кампанії, розроблені для державних організацій, комерційних структур, неурядових (некомерційних) об'єднань.
- ПРН18 Прагнення до співпраці у груповій діяльності, готовність до виконання проєктів у складі групи, усвідомлення особистої відповідальності за виконання спільних робіт;
- ПРН19 Здатність ефективно розробляти комунікаційні стратегії в методології сучасних наукових досліджень.

Програмні результати навчання (для спеціальності «Політологія»):

- ПРН12 Базові знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології.
- ПРН13 Вільно володіти базовим професійним категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.
- ПРН15 Застосовувати ключові політологічні поняття, теорії та методи до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі освітньо-професійної програми підготовки фахівця за освітнім рівнем «бакалавр». Ця навчальна дисципліна є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр»: з одного боку, вона є продовженням циклу соціально-гуманітарних курсів, з іншого – відкриває напрям власне соціологічного аналізу політики.

Міждисциплінарні зв'язки. Цей курс має зв'язок із такими дисциплінами, що викладаються за напрямками підготовки 054 «Соціологія» та 052 «Політологія», як: «Загальна соціологічна теорія», «Технології електоральних досліджень», «Методологія та методи соціологічних досліджень», «Загальна теорія політики», «Політичний аналіз та прогнозування» та ін.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, напівгрупові)	Самостійна робота
Змістовний модуль 1. Система політичної соціології				
1	Політична соціологія як галузь соціологічного знання	2	2	6
2	Соціально-політична думка в історичній ретроспективі у світі та в Україні	4	2	6
3	Політика як соціальний феномен. Політичний простір та його топологія	2	2	6
4	Влада як механізм реалізації політичних інтенцій: соціологічні виміри	2	2	6
5	Соціально-політичні інститути суспільства	2	–	6
6	Основні складові політичної системи суспільства	2	2	6
7	Соціальні нерівності та політична стратифікація	2	2	6
8	Політичні режими як форма і спосіб організації суспільно-політичного життя	4	–	6
Разом за змістовим модулем 1		20	12	48
Змістовний модуль 2. Людський та соціокультурний вимір політики				
9	Політичні партії в соціальному контексті	2	2	5
10	Представництво інтересів громадян через групову політику	2	2	5
11	Соціологічний аналіз політичних еліт. Феномен політичного лідерства	2	2	5
12	Соціально-політична свідомість: сутність, структура, функції	2	2	5
13	Соціологічні можливості дослідження політичної культури	2	2	5

Закінчення таблиці

14	Соціологічне вивчення політичної та електоральної поведінки	4	2	6
	Разом за змістовим модулем 2	14	12	31
Змістовний модуль 3. Емпірико-соціологічні дослідження у сфері політики				
15	Соціологічне забезпечення виборчої кампанії	4	2	6
16	Соціологічний аналіз соціально-політичних технологій та політичного маніпулювання	4	2	7
17	Політична комунікація. Маніпулятивні стратегії в політичному полі	2	–	6
18	Світовий політичний процес. Соціологія міжнародних політичних відносин	1	2	7
	Разом за змістовим модулем 3	11	6	26
	Усього	45	30	105
15	Соціологічне забезпечення виборчої кампанії	4	2	6
16	Соціологічний аналіз соціально-політичних технологій та політичного маніпулювання	4	2	7
17	Політична комунікація. Маніпулятивні стратегії в політичному полі	2	–	6
18	Світовий політичний процес. Соціологія міжнародних політичних відносин	1	2	7
	Разом за змістовим модулем 3	11	6	26
	Усього	45	30	105

Заочна форма

	Теми	Лекції	Практичні (семинарські, лабораторні, напівгрупові)	Самостійна робота
Змістовний модуль 1. Система політичної соціології				
1	Політична соціологія як галузь соціологічного знання	2	2	27
2	Соціально-політичні інститути суспільства	2	2	27
	Разом за змістовим модулем 1	4	4	54

Закінчення таблиці

Змістовий модуль 2. Людський та соціокультурний вимір політики				
3	Соціологічний аналіз політичних еліт. Феномен політичного лідерства	–	2	26
4	Соціологічне вивчення політичної та електоральної поведінки	2	2	26
Разом за змістовим модулем 2		2	4	52
Змістовий модуль 3. Емпірико-соціологічні дослідження у сфері політики				
5	Соціологічне забезпечення виборчої кампанії.	2	2	27
6	Соціологічний аналіз соціально-політичних технологій та політичного маніпулювання	–	2	27
Разом за змістовим модулем 3		2	4	54
Усього		8	12	160

Основними формами вивчення дисципліни «Політична соціологія» є: лекції, семінарські заняття, самостійна робота. На лекціях розглядаються теми, які неповно та не системно висвітлені в навчальній літературі.

На семінарські заняття виносяться найсуттєвіші питання, насамперед практичного характеру, які потребують обговорення і поглибленого з'ясування сутності. Важливим завданням семінарських занять є спроба аналізу політичних процесів з урахуванням набутих теоретичних знань студентами. У процесі семінарських занять здійснюється поточний контроль рівня знань студентів.

Самостійна робота студента – основний засіб оволодіння матеріалом дисципліни, засвоєння необхідних умінь і навичок у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Вона здійснюється за допомогою опанування навчальної, спеціальної літератури, текстів лекцій.

Нормативний час вивчення дисципліни як для денної, так і для заочної форми навчання – 180 годин. Ця кількість годин розподіляється між формами навчального процесу.

ПРОГРАМА КУРСУ

Денна форма

Тема 1.

Політична соціологія як галузь соціологічного знання.

1. Предмет та структура політичної соціології.
2. Основні функції політичної соціології.
3. Методи політичної соціології.
4. Співвідношення політичної соціології з іншими політичними науками.

Тема 2–3.

Соціально-політична думка в історичній ретроспективі у світі та в Україні.

1. Соціально-філософські та соціокультурні витоки, етапи становлення і розвитку політичної соціології.
2. Політика і влада як об'єкт соціології кінця XIX – початку XX століття.
3. Українська політична думка (від часів Київської Русі до XX ст.).

Тема 4.

Політика як соціальний феномен. Політичний простір та його типологія.

1. Специфіка соціологічної інтерпретації політики.
2. Політика як соціальний інститут.
3. Феномен «політичного простору». «Поле політики» та його типологія (П. Бурдьє).

Тема 5.

Влада як механізм реалізації політичних інтенцій: соціологічні виміри.

1. Соціальна природа влади.
2. Соціологічні інтерпретації влади (М. Вебер, Г. Лассуелл, Т. Парсонс).
3. Легітимація влади (М. Вебер). Влада та соціальний контроль.

Тема 6–7.

Соціально-політичні інститути суспільства.

1. Сутність соціально-політичних інститутів: «соціальний інститут» та «інституціоналізація».
2. Теоретичні підходи до вивчення соціальних інститутів.

3. Специфіка політичних інститутів.
4. Функції соціально-політичних інститутів.
5. Різновиди соціально-політичних інститутів.

Тема 8.

Політична система та навколишнє середовище: механізм взаємодії.

1. Механізм функціонування політичної системи суспільства.
2. Типологізація та основні складові політичної системи суспільства.
3. Політична організація як інституціональний вимір політичної системи.

Тема 9.

Соціальні нерівності та політична стратифікація.

1. Ідея соціальної нерівності: від стародавності до сучасності.
2. Основні стратифікаційні теорії та стратифікаційні критерії.
3. Основні підходи до стратифікаційних структур.
4. Владні відносини та соціальна стратифікація: варіативність взаємодії.
5. Політична стратифікація: крізь призму відносин держави та суспільства.

Тема 10–11.

Політичні режими як форма і спосіб організації суспільно-політичного життя.

1. Політичний режим як сукупність методів і форм політичного панування.
2. Типологія політичних режимів.
3. Перехід до демократії як напрям трансформації недемократичних режимів.

Тема 12.

Політичні партії в соціальному контексті.

1. Партія як аристократичне угруповання, політичний клуб, масова організація (М. Вебер).
2. Структурна та функціональна характеристика кадрових і масових партій (М. Дюверже).
3. Поняття партійної системи, типи партійних систем (Дж. Сарторі).

Тема 13.

Представництво інтересів громадян через групову політику.

1. Теорії групової політики.
2. Групи інтересів та функціональні групи в політичному процесі.
3. Моделі захисту групових інтересів.
4. Особливості формування груп інтересів у посткомуністичній Україні.

Тема 14.

Соціологічний аналіз політичних еліт. Феномен політичного лідерства.

1. Сучасні теорії еліт у контексті генези терміну «еліта» (В. Паретто, Г. Моска, Х. Ортега-і-Гассет, Г. Лассуел, А.Тойнбі).
2. Основні підходи до операціоналізації поняття «політичні еліти».
3. Рекрутинг владної еліти: основні соціальні механізми.
4. Типологія політичного лідерства.
5. Соціальна роль та функції політичного лідера.

Тема 15.

Соціально-політична свідомість: сутність, структура, функції.

1. Підходи до розуміння соціально-політичної свідомості.
2. Структура та компоненти соціально-політичної свідомості.
3. Рівні соціально-політичної свідомості.

Тема 16.

Соціологічні можливості дослідження політичної культури.

1. Сутність, структура, типи політичної культури суспільства.
2. Політична ідеологія як стрижень політичної культури суспільства.
3. Основні соціологічні індикатори дослідження політичної культури.

Тема 17–18.

Соціологічне вивчення політичної та електоральної поведінки.

1. Сутність та типи політичної поведінки.
2. Електорат як похідна від соціальної структури суспільства.
3. Загальні характеристики підходів до вивчення електоральної поведінки.

Тема 19–20.

Соціологічне забезпечення виборчої кампанії.

1. З історії створення та функціонування полстерних електоральних центрів.
2. Базові соціологічні дослідження передвиборчої ситуації.
3. Методичні особливості проведення екзит-полів.

Тема 21.

Соціологічний аналіз соціально-політичних технологій.

1. Соціально-політичні технології: сутність, різновиди.
2. Історія застосування передвиборчих технологій.
3. Специфіка проведення передвиборчих та рейтингових соціологічних досліджень.

Тема 22.

Політична комунікація. Маніпулятивні стратегії в політичному полі.

1. Основні підходи та моделі політичної комунікації (Ж.-М. Коттре, К. Сайнне).
2. Форми та функції політичної комунікації. Політичний імідж.
3. Маніпуляція як стратегія виживання «політичного» в медійному дискурсі.

Тема 23.

Світовий політичний процес. Соціологія міжнародних політичних відносин.

1. Світовий політичний процес: поняття, основні концептуальні засади аналізу, суб'єкти, закономірності та тенденції на порозі ХХІ століття.
2. Міжнародні відносини як цілісна система.
3. Роль міжнародної політики у вирішенні політичних проблем.

Заочна форма

Тема 1.

Політична соціологія як галузь соціологічного знання.

1. Предмет та структура політичної соціології.
2. Основні функції політичної соціології.
3. Методи політичної соціології.
4. Співвідношення політичної соціології з іншими політичними науками.

Тема 2.

Соціально-політичні інститути суспільства.

1. Сутність соціально-політичних інститутів: «соціальний інститут» та «інституціоналізація».
2. Теоретичні підходи до вивчення соціальних інститутів.
3. Специфіка політичних інститутів.
4. Функції соціально-політичних інститутів.
5. Різновиди соціально-політичних інститутів.

Тема 3.

Соціологічне вивчення політичної та електоральної поведінки.

1. Сутність та типи політичної поведінки.
2. Електорат як похідна від соціальної структури суспільства.

3. Загальні характеристики підходів до вивчення електоральної поведінки.

4. Загальні характеристики різновидів електоральних досліджень.

Тема 4.

Соціологічне забезпечення виборчої кампанії.

1. З історії створення та функціонування полстерних електоральних центрів.

2. Загальні характеристики підходів до вивчення електоральної поведінки.

3. Базові соціологічні дослідження передвиборчої ситуації. Соціологічне забезпечення виборчої кампанії.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1

Політична соціологія як галузь соціологічного знання

1. Предмет та структура політичної соціології.
2. Основні функції політичної соціології.
3. Методи політичної соціології.
4. Співвідношення політичної соціології з іншими політичними науками.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте предмет та структуру політичної соціології?
2. У чому полягають основні функції предмета політичної соціології?
3. Окресліть основні питання, що утворюють проблемне поле політичної соціології?
4. Розкрийте основні дослідницькі завдання предмета політичної соціології, з урахуванням її міждисциплінарних зв'язків?
5. Поясніть специфіку застосування соціологічних методів при дослідженні політичних процесів та явищ?

Список рекомендованої літератури

1. Бойков В. Э. Генезис идей политической социологии / В. Э. Бойков // Социс. – № 7. – 2008. – С. 95–100.
2. Городяненко В. «Соціологія політики», «політична соціологія» або «соціологія політичної сфери»? // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2007. – № 2.
3. Золотарева Е. Политическая социология : к проблеме дисциплинарного статуса // Вестник Московского университета. Сер. 18 : Социология и политология. – 2005. – № 4.
4. Основи політичної соціології. Навчальний посібник / М. А. Безносов, Т. Н. Дублікаш, А. Д. Литовченко та ін. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015.
5. Тощенко, Ж. Т. Политическая социология : учебник для бакалавров / Ж. Т. Тощенко. – 4-е изд., пер. и доп. – М. : Издательство Юрайт, 2018. – 623 с.

Тема 2

Політика як соціальний феномен.

Політичний простір та його типологія

1. Специфіка соціологічної інтерпретації політики.
2. Політика як соціальний інститут.
3. Феномен «політичного простору». «Поле політики» та його типологія (П. Бурдьє).

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте етимологію понять Policy та Politics? У чому спільне та відмінне?
2. У чому полягає визначення політики як суспільного підприємства за М. Вебером?
3. Охарактеризуйте специфіку соціологічної інтерпретації політики у XX ст.? Наведіть приклади.
4. Розкрийте зміст політичного простору за П. Бурдьє? Яку роль у ньому виконують «габітус» та «соціальні практики»?
5. Охарактеризуйте політику як специфічну соціальну реальність?

Список рекомендованої літератури

1. Арістотель. Політика – К. : Основи, 2000. – 239 с.
2. Вебер М. Политические работы (1895–1919) / пер. с нем. Б. М. Скуратова. – М. : Праксис, 2003. – 424 с.
3. Пержун В. Соціологія політики П. Бурдьє: категоріальний апарат, неординарні ідеї, нове осмислення / В. Пержун // Релігія та Соціум. – 2013. – № 2 (10). – С. 69–74.
4. Бурдьє П. Социальное пространство: поля и практики / П. Бурдьє ; пер. с фр., общ. ред. Н. А. Шматко. – СПб. : Алетейя ; М. : Ин-т эксперим. социологии : Алетейя, 2005. – 576 с.
5. Бурдьє П. Социология социального пространства / П. Бурдьє ; пер. с фр., общ. ред. Н. А. Шматко. – СПб. : Алетейя ; М. : Ин-т эксперим. социологии : Алетейя, 2005. – 288 с.

Тема 3

Влада як механізм реалізації політичних інтенцій: соціологічні виміри

1. Соціальна природа влади.
2. Соціологічні інтерпретації влади (М. Вебер, Г. Лассуелл, Т. Парсонс).
3. Легітимація влади (М. Вебер). Влада та соціальний контроль.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає соціальна природа влади (від марксистської до структурно-функціональної концепції)?
2. Розкрийте характеристики «соціальної дії» та «соціальної взаємодії» в умовах реалізації владних відносин (М. Вебер, Е. Дюркгейм, Т. Парсонс)?
3. Як працює концепція «Соціального обміну» Дж. Хоманса у контексті владної взаємодії суб'єктів?
4. Як інтерпретувати дії-символи політичних явищ та процесів на основі концепції символічного інтераціоналізму (Дж. Мід)? Наведіть приклади.
5. За яких умов легітимність може існувати лише на моральному обов'язку підкорюватись?
6. Які визначити рівні легітимності за М. Доганом?

Список рекомендованої літератури

1. Бек У. Власть и её оппоненты в эпоху глобализма. Новая всемирно-политическая экономия / У. Бек – М. : Прогресс-Традиция, Территория будущего – 2007. – 464 с.
2. Борзунова Е. А. Социологические концепции легитимности власти Т. Парсонса и М. Вебера : сравнительный анализ / Е. А. Борзунова // Социологические исследования. – 1997. – № 9. – С. 98–102. – URL : <http://ecsocman.hse.ru/socis/msg/18795509.html>.
3. Вятр Е. Социология политических отношений / Е. Вятр ; под общ. ред. Ф. М. Бурлацкого ; пер. с польск. – М. : Прогресс, 1979. – С. 387–388.
4. Калюжна Ю. І. Пошук нових теоретико-методологічних ключів до концепту легітимність влади / Ю. І. Калюжна // Сучасне суспільство. – 2012. – № 2. – С. 33–38.
5. Руссо Ж. Ж. Об общественном договоре. Трактаты / Ж. Ж. Руссо. М. : «КАНОН-пресс», «Кучково поле», 1998. – 416 с.

Тема 4

**Політична система та навколишнє середовище:
механізм взаємодії**

1. Механізм функціонування політичної системи суспільства.
2. Типологізація та основні складові політичної системи суспільства.
3. Політична організація як інституціональний вимір політичної системи.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте визначення поняття «політична система» у межах соціологічного підходу?
2. Які існують проміжні форми, що характерні для політичних систем країн третього світу (за Е. Шилзом)?
3. У чому полягає вплив інституційної організації на схеми прийняття рішень та лінії індивідуальної поведінки в межах соціологічного неінституціоналізму?

Список рекомендованої літератури

1. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество / Д. Белл. – Москва : Академия, 1999. – 673 с.
2. Бурдьє П. Социальное пространство: поля и практики / П. Бурдьє ; пер. с фр., общ. ред. Н. А. Шматко. – СПб. : Алетейя ; М. : Ин-т эксперим. социологии : Алетейя, 2005. – 576 с.
3. Валлерстайн И. Миросистемный анализ: Введение / И. Валлерстайн. пер. Н. Тюкиной. М. : Издательский дом «Территория будущего», 2006. – 248 с.
4. Девятко И. Ф. Институциональная эволюция и институциональный дизайн в эпоху глобализации: методологический аспект исследования (типы исследовательских планов и стратегий) / И. Ф. Девятко // Глобализация и социальные институты: социологический подход. – URL: http://www.isras.ru/index.php?page_id=884.

Тема 5–6

Соціально-політичні інститути суспільства

1. Сутність соціально-політичних інститутів: «соціальний інститут» та «інституціоналізація».
2. Теоретичні підходи до вивчення соціальних інститутів.
3. Специфіка політичних інститутів.
4. Функції соціально-політичних інститутів.
5. Різновиди соціально-політичних інститутів.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає роль та функції інститутів у регулюванні соціально-політичних відносин?
2. Розкрийте основні складові, що включають у себе соціально-політичні інститути?
3. Чи впливає стабілізація соціальних практик на виникнення соціально-політичних інститутів? Поясніть чому?

4. Поясніть, що лежить в основі виникнення нових соціально-політичних інститутів?

5. Розкрийте зміст соціально-політичних інститутів у межах інституціонального підходу (Т. Веблен, Е. Дюркгейм, Г. Спенсер)?

6. Які існують сучасні емпіричні дослідження соціально-політичних інститутів? Наведіть приклади.

Список рекомендованої літератури

1. Девятко И. Ф. Институциональная эволюция и институциональный дизайн в эпоху глобализации: методологический аспект исследования (типы исследовательских планов и стратегий) / И. Ф. Девятко // Глобализация и социальные институты: социологический подход. – URL: http://www.isras.ru/index.php?page_id=884.
2. Основи політичної соціології. Навчальний посібник / М. А. Безносков, Т. Н. Дублікаш, А. Д. Литовченко та ін. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015.
3. Тімашова В. М. Архітектоніка та соціологічний зміст політичної сфери: політичні інститути / В. М. Тімашова // Гілея : науковий вісник (104). – 2016. – С. 186–189. – URL: www.irbis-nbuv.gov.ua.
4. Шульга Н. А. Дрейф на обочину. Двадцять лет общественных изменений в Украине / Н. А. Шульга. – К. : ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2011. – С. 153–193.

Тема 7

Соціальні нерівності та політична стратифікація

1. Ідея соціальної нерівності: від стародавності до сучасності.
2. Основні стратифікаційні теорії та стратифікаційні критерії.
3. Основні підходи до стратифікаційних структур.
4. Владні відносини та соціальна стратифікація: варіативність взаємодії.
5. Політична стратифікація: крізь призму відносин держави та суспільства.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте зміст поняття «стратифікація» в рамках дослідження проблеми соціальної нерівності?

2. У чому полягають особливості розуміння класового підходу М. Вебером, на відміну від попередників, зокрема К. Маркса?

3. Які умови сприяють виникненню соціальної нерівності у суспільстві (Т. Парсонс, Р. Дарендорф)?

4. Як впливає соціальний контекст на включення/виключення індивіда за Н. Луманом?

5. Які існують критерії розподілу людей у суспільстві? Чи згодні Ви із цим?

6. У чому полягає теорія соціальної структури суспільства за М. Вебером, В. Парето, Г. Моска?

7. Які джерела політичної влади і соціальної стратифікації існують за М. Вебером?

Список рекомендованої літератури

1. Бауман З. Индивидуализированное общество / пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева ; Центр исслед. постиндустр. о-ва, журн. «Свободная мысль». – М. : Логос, 2002 – 390 с.
2. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма / М. Вебер. – М., 2003.
3. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии. М. : Эксмо, 2011. Т. I–III.
4. Мертон Р. К. Социальная теория и социальная структура / Р. К. Мертон. – М. : АСТ, Хранитель, 2006. – 873 с.
5. Рабочий класс современной Украины / под ред. А. Г. Арсеевко. – Киев : Институт социологии НАН Украины, 2017. – 318 с.
6. Сорокин П. Социальная и культурная динамика / П. Сорокин – М. : Астрель, 2006. – 1176 с.

Тема 8

**Політичні режими як форма і спосіб організації
суспільно-політичного життя**

1. Політичний режим як сукупність методів і форм політичного панування.

2. Типологія політичних режимів.

3. Перехід до демократії як напрям трансформації недемократичних режимів.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте функціональний аспект структури політичного режиму?
2. Охарактеризуйте поняття «перехід до демократії» в контексті поглядів Д. Растоу, Р. Даля, С. Хантінгтона?

3. Які моделі демократичної трансформації виділяє Ф. Шміттер?

4. У чому полягає особливості хвилі демократизації від Р. Даля, С. Хантінгтона до Л. Даймонда?

5. Наведіть числові показники занепаду демократії на поч. 2011 р. за Л. Даймондом? У чому зміст рецесії?

6. Поясніть, чому сьогодні демократія перебуває в небезпеці?

7. У чому полягають особливості посткомуністичних трансформацій?

Список рекомендованої літератури

1. Парето В. Трансформация демократии / В. Парето – М. : Территория будущего, 2011. – 207 с.
2. Тоффлер Э. Третья волна / Э. Тоффлер. – Москва : АСТ, 2010. – 784 с.
3. Хайек Ф. Дорога к рабству / Ф. Хайек. – М. : Новое издательство, 2005. – 264 с.
4. Шпенглер О. Закат Европы / О. Шпенглер. – М : «Наука», 1993. – 592 с.
5. Шульга М. Збій соціальної матриці. : монографія. Київ : Інститут соціології НАН України, 2018. 284 с. – URL : https://i-soc.com.ua/assets/files/news/2019/shulga_social_matrix_05-12.pdf.

Тема 9

Політичні партії в соціальному контексті

1. Партія як аристократичне угруповання, політичний клуб, масова організація (М. Вебер).
2. Структурна та функціональна характеристика кадрових і масових партій (М. Дюверже).
3. Поняття партійної системи, типи партійних систем (Дж. Сарторі).

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте зміст партійних об'єднань за М. Вебером: від аристократичних угруповань до масових організацій?
2. Які існували передумови виникнення масових політичних партій?
3. Розкрийте, яким чином протопартійні утворення раннього буржуазного суспільства перетворилися на політичні партії сучасного типу?
4. Поясніть основні напрями еволюції сучасних партій?
5. Наведіть приклади формулювання запитань у рамках анкетування щодо місця і ролі політичних партій у суспільно-політичних процесах?

Список рекомендованої літератури

1. Виборча рада UA. Політика, безпека, суспільство: наміри партій в оцінках експертів – 22 жовтня 2019 р. – URL : <https://dif.org.ua/article/viborcha-rada-ua-politika-bezpeka-suspilstvo-namiri-partiy-v-otsinkakh-ekspertiv>.

2. Дюверже М. Политические партии / пер. с франц. – М. : Академический Проект, 2000. – 538 с.
3. Липсет С. Структуры размежеваний, партийные системы и предпочтения избирателей. Партии и выборы : хрестоматия / С. Липсет, С. Роккан. – М. : ИНИОН, 2004. – С. 53–62.
4. Яковлев Д. В. Соціологічні дилеми теорії політичного вибору 2016. – URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/7472/Yakovlev%20Pravovi%20ta%20inst%20conf%202016%20t1-27.pdf?sequence=1>.

Тема 10

Громадянське суспільство в Україні: стан та перспективи розвитку

1. Громадянське суспільство: поняття, функції, моделі та основні інститути.
2. Основні інститути громадянського суспільства: політичні партії та суспільно-політичні організації та рухи.
3. Соціологічні підходи до вивчення громадських рухів.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте ставлення населення України до функціонування сучасних громадських організацій та рухів?
2. У чому полягають регіональні особливості ставлення населення до існування громадських організацій та рухів?
3. Визначте рівень залученості до активної громадської діяльності населення України? Поясніть фактори, що впливають на неї.
4. Які сьогодні існують тенденції розвитку громадянського суспільства в Україні?
5. Які можливості для розвитку громадських організацій та рухів в Україні сьогодні можливі?

Список рекомендованої літератури

1. Бойко Н. Л. Громадянська активність онлайн: до соціологічного портрету українського користувача Інтернету / Н. Л. Бойко // Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право. 1 (37) (2018). – С. 61–65. – URL : <http://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/viewFile/152841/151939>.
2. Гоббс Т. Философские основания учения о гражданине / Т. Гоббс – Мн. : Харвест, М. : АСТ, 2001. – 304 с.
3. «Громадянське суспільство в Україні: погляд громадян – 7 жовтня. – 2019 р. – URL : <https://dif.org.ua/article/gromadyanske-suspilstvo-v-ukraini-poglyad-gromadyan>.

4. Здравомыслова Е. А. Социологические подходы к анализу общественных движений / Е. А. Здравомыслова // Социологические исследования. – 1990. – № 7. – С. 88–94. – URL : <http://ecsocman.hse.ru/socis/msg/18978472.html>.
5. Ротмистров А. Н. Общественные движения: опыт классификации социологических концепций / А. Н. Ротмистров // Социологические исследования. – 2010. – № 8. – С. 46–53. – URL : http://ecsocman.hse.ru/data/2011/02/05/1214886336/Rotmistrov_06.pdf.

Тема 11

Соціально-політична свідомість: сутність, структура, функції.

1. Підходи до розуміння соціально-політичної свідомості.
2. Структура та компоненти соціально-політичної свідомості.
3. Рівні соціально-політичної свідомості.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте зміст політико-соціологічного підходу у вивченні соціально-політичної свідомості?
2. У чому відмінність політико-соціологічного підходу у вивченні соціально-політичної свідомості від інших (марксистського, біхевіористського, постструктуралістського)?
3. Чи можливе вивчення соціально-політичної свідомості у відриві від дослідження політичної поведінки? Поясніть чому?
4. Політична та потестерна соціально-політична свідомість: у чому різниця?
5. Які структурні компоненти соціально-політичної свідомості досліджуються за допомогою емпіричних соціологічних досліджень?

Список рекомендованої літератури

1. «Громадянське суспільство в Україні: погляд громадян» – 7 жовтня 2019 р. – URL: <https://dif.org.ua/article/gromadyanske-suspilstvo-v-ukraini-poglyad-gromadyan>.
2. Лешенок У. С. Можливості емпіричної ідентифікації політичних орієнтацій на основі цінностей // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. – № 38/39. – 2019. – URL : <http://apspp.soc.univ.kiev.ua/index.php/home/article/view/862>.
3. Основи політичної соціології. Навчальний посібник / М. А. Безносков, Т. Н. Дублікаш, А. Д. Литовченко та ін. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015.
4. Яковлев Д. В. Соціологічні дилеми теорії політичного вибору – 2016. Д. В. Яковлев URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/7472/Yakovlev%20Pravovi%20a%20inst%20conf%202016%20t1-27.pdf?sequence=1>.

Тема 12

Соціологічні можливості дослідження політичної культури

1. Сутність, структура, типи політичної культури суспільства.
2. Політична ідеологія як стрижень політичної культури суспільства.
3. Основні соціологічні індикатори дослідження політичної культури.

Питання для самоконтролю

1. Поясніть, що лежить в основі формування політичної культури суспільства?
2. У чому полягає зміст понять «культура політичної поведінки», «культура політичної свідомості» та «культура функціонування політичних інститутів»?
3. Розкрийте структурні компоненти та індикатори вивчення політичної культури суспільства?
4. Охарактеризуйте зміст понять «розчарована культура», «прихована культура», «громадянська культура», «критична культура»?

Список рекомендованої літератури

1. «Громадянське суспільство України: сучасні практики та виклики розвитку»: Аналітична доповідь – 27 грудня 2018 р. – URL : <https://dif.org.ua/article/gromadyanske-suspilstvo-ukraini-suchasni-praktiki-ta-vikliki-rozvitku-analitichna-dopovid>.
2. Основи політичної соціології. Навчальний посібник / М. А. Безносков, Т. Н. Дублікаш, А. Д. Литовченко та ін. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015.
3. Політична культура та парламентаризм в Україні: сучасний стан та основні проблеми. Інформаційно-аналітичні матеріали до Фахової дискусії. – 14 грудня 2017 р. – URL : <http://razumkov.org.ua/povyny/vidbulas-fakhova-dyskusiia-politychna-kultura-ukrainskohosuspilstva-i-stan-parlamentaryzmu-na-suchasnomu-etapi>.
4. Лісеєнко О. В. Політична культура населення України: стан, зміни після Євромайдану / О. В. Лісеєнко. – Перспективи : Одеса, 2016. – № 1 (67). – С. 66–71.
5. Denk T., Christensen H. How to classify political cultures? A comparison of three methods of classification. – Quality & Quantity, 2016, January. Vol. 50. Issue 1, pp. 177–191.

Тема 13

Соціологічне вивчення політичної та електоральної поведінки

1. Сутність та типи політичної поведінки.

2. Електорат як похідна від соціальної структури суспільства.
3. Загальна характеристика підходів до вивчення електоральної поведінки.
4. Загальна характеристика різновидів електоральних досліджень.

Питання для самоконтролю

1. Які існують фактори впливу на політичну поведінку громадян?
2. Розкрийте зміст поняття «електорат» у рамках соціологічного, нормативного та політологічного підходів?
3. Охарактеризуйте соціологічний підхід до вивчення електоральної поведінки (П. Лазарфельд, Б. Берельсон)?
4. Назвіть основні мотиви та стимули електоральної поведінки громадян?
5. Розкрийте зміст методів «контент-аналіз», «анкетування», «експертне опитування», «фокусоване групове інтерв'ю», «екзит-пол» як основних різновидів електоральних досліджень.
6. У чому полягають особливості сучасної електоральної ситуації в країні?

Список рекомендованої літератури

1. Джангіров Д. Победа невозможного над неприятным / Д. Джангіров. – К. : Саммит-Книга, 2017 – 184 с.
2. Зевиг Д. Теория рационального выбора в изучении электорального поведения / Д. Зевиг // Ломоносовские чтения. – 2003. – № 1. – С. 22–24.
3. Косахівська О. Електоральна поведінка у когнітивно-орієнтованих наукових дослідженнях / О. Косахівська // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2011. – № 2. – С. 15–22.
4. Лазарфельд П. Измерение в социологии / П. Ф. Лазарфельд // Американская социология. Перспективы, проблемы, методы. – М. : Прогресс, 1972. – С. 134–149.
5. Мелешкина Е. Исследование электорального поведения: теоретические модели и проблемы их применения. Партии и выборы : хрестоматия / Е. Мелешкина. – М. : ИНИОН, 2004. – С. 104–123.

Тема 14–15.

Соціологічне забезпечення виборчої кампанії

1. З історії створення та функціонування полстерних електоральних центрів.

2. Базові соціологічні дослідження передвиборчої ситуації.
3. Методичні особливості проведення екзит-полів.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте історію соціологічних опитувань журналу «Літерарі Дайджест»?
2. Охарактеризуйте особливості кожного з етапів дослідження: передвиборчі, дослідження в день виборів, післявиборчі дослідження.
3. Який існує інструментарій при вимірі суспільно-політичної ситуації у рамках реалізації передвиборчого дослідження?
4. Розкрийте основні принципи проведення та організації екзит-полу?
5. Досвід проведення екзит-полів в Україні (на прикладі президентських виборів 2004 р.).

Список рекомендованої літератури

1. Большов Е. Качество прогнозирования результатов выборов: меры точности и источники ошибок // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2011. – № 1. – С. 95–116.
2. Винославская С. Exit-poll: методика исследования в оперативном режиме / С. Винославская, Н. Чурилов // Социология: теория, методы, маркетинг. 2008. – № 1. – С. 189–191.
3. Вишняк О. Електоральна соціологія: історія, теорія, методи : монографія / О. Вишняк. – К. : Ін-т соціології НАНУ, 2000. – 310 с.
4. Докторов Б. З. Первопроходцы мира мнений: от Гэллага до Грушина. – М. : Институт Фонда «Общественное мнение», 2005. – 239 с.
5. Тард Г. Общественное мнение и толпа : пер. с фр. / Г. Тард ; под ред. П. С. Когана. – М. : ЛЕНАНД, 2015. – 208 с.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Політична соціологія – це:

а) це галузь соціологічного знання, яка вивчає вплив політичних процесів на поведінку, мотиви, установки та ціннісні орієнтації суб'єктів політики;

б) це соціологічна дисципліна, що, спираючись на міждисциплінарні підходи вивчає взаємовідносини та взаємовплив суспільства та політики через дослідження політичної свідомості та політичної поведінки людей;

в) це унормована сукупність соціально-політичних підходів для вивчення взаємовідносин та взаємовпливу суспільства та політики.

2. У якому столітті здійснюється приєднання світу повсякденного до світу політичного при вивченні політичних процесів та явищ?

а) XX ст.;

б) IV ст. до н. е.;

в) XIX ст.

3. «Поле політики» за П. Бурдьє, це:

а) те, що постійно формується і відтворюється за допомогою політичної практики, а також є умовою та результатом такої практики;

б) це простір, що характеризується статичністю та незмінністю, у якому відбувається постійна взаємодія агентів політичного процесу;

в) це сукупність реалізованих політичних практик агентів політичного процесу, які мають значний вплив на суспільний розвиток.

4. У рамках якого соціологічного напрямку здійснюється інтерпретація політичних дій та символів?

а) біхевіоризм;

б) символічний інтеракціонізм;

в) структурний функціоналізм.

5. Легітимність соціальних інститутів за М. Вебером буває:

а) харизматичного, традиційного, раціонально-легального типу;

б) харизматичного, архаїчного, раціонально-легального типу;

в) харизматичного, традиційного, реально-легального типу.

6. До особливостей соціально-політичних інститутів належать:

а) динамічність (здатність постійно змінюватись) та сталість водночас;

б) інтерсуб'єктивність (визнаються іншими) та когнітивність (залежать від пізнавальних здібностей людини);

в) незалежність та автономність.

7. У рамках соціологічного інституціоналізму вивчається:

- а) особливості інституційної організації суспільства;
- б) вплив людської поведінки на розвиток інституційної організації;
- в) вплив інституційної організації на схеми прийняття рішень та лінії поведінки людей.

8. IV хвиля зворотного руху (відпливу) демократизації за Л. Даймондом охоплює:

- а) 2006–2011 рр.;
- б) 1958–1975 рр.;
- в) 1922–1942 рр.

9. Найбільш поширеними практиками сучасного громадянського суспільства в Україні є:

- а) практики, пов'язані з економічними засобами просування власних позицій;
- б) дискусійні практики;
- в) практики, які потребують значних організаційних і колективних зусиль.

10. Етапи становлення партій сучасного типу за М. Вебером:

- а) партії як революційне угруповання, партії як політичні клуби, сучасні масові партії;
- б) партії як аристократичні угруповання, партії як елітарні клуби, сучасні масові партії;
- в) партії як аристократичні угруповання, партії як політичні клуби, сучасні масові партії.

11. Політико-соціологічний підхід у вивченні соціально-політичної свідомості включає:

- а) дослідження розмаїття форм ставлення соціальних груп до політики, політичної влади;
- б) дослідження соціально-політичних інститутів у їх функціональному аспекті;
- в) дослідження життєдіяльності соціальних груп та їх вплив на політичні процеси.

12. Типологія політичної культури за Т. Денком та Х. Крістенсоном:

- а) критична, прихована, розчарована, громадянська;
- б) традиційна, патріархальна, активістська;
- в) критична, громадянська, патріархальна, підданська.

13. Які виміри пропонують вивчати Т. Денк та Х. Крістенсен при дослідженні політичних орієнтацій громадян?

- а) вимір сприйняття політичної системи та процесу;

- б) вимір інтересу до політики в поєднанні зі спроможністю зрозуміти її;
- в) обидва виміри.

14. Із яких підшквал складається шкала ставлення до влади при дослідженні уподобань громадян?

- а) підшкали «Лідерство», «Порядок», «Інститути»;
- б) підшкали «Лідерство», «Держава», «Інститути»;
- в) підшкали «Свідомість», «Порядок», «Інститути».

15. Найбільш поширеним типом політичної поведінки є:

- а) політичний протест;
- б) електоральна поведінка;
- в) обидва типи.

16. Початок дослідження електоральної поведінки було покладено:

- а) А. Зігфридом;
- б) Б. Берельсоном;
- в) П. Лазерфельдом.

17. У рамках соціологічного підходу вивчення електоральної поведінки населення, електорат поділяється на:

- а) програмний, апаратний, наївно-корпоративний;
- б) прихильників та противників ринкових перетворень, групи «слабких» та «сильних», клієнти;
- в) структурований/неструктурований, базовий/рухливий, активний (стійкий)/активний (нестійкий), пасивний/протестний.

18. Назвіть способи виведення рейтингових позицій лідерів і політичних угруповань при вимірі суспільно-політичної ситуації:

- а) «спосіб уколу», метод «терези», метод «сита»;
- б) «спосіб уколу», метод «ранжування», метод «сита»;
- в) «спосіб уколу», метод «терези», метод «шкалювання».

19. «Політичне маніпулювання» у вузькому значенні – це:

- а) діяльність, спрямована на отримання, реалізацію та збереження влади;
- б) теорія і практика передвиборчих технологій та методика проведення виборчих кампаній;
- в) це управління політичною свідомістю і поведінкою людей із метою примусити їх діяти в інтересах маніпуляторів.

20. До основних способів розробки прогнозів належать:

- а) експертні оцінки та моделювання;
- б) екстраполювання та інтерполювання;
- б) експертні оцінки, екстраполювання та інтерполювання, моделювання.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Презентація SWOT-аналізу на тему: «Громадські організації як основний інститут громадянського суспільства».

SWOT-аналіз – метод маркетингового дослідження просування товару на ринку. Використання цього методу при аналізі громадських організацій як інституту громадянського суспільства дозволяє визначити сильні і слабкі сторони цих організацій, а також їх можливості та загрози для подальшого функціонування. Методика SWOT-аналізу передбачає максимально повний збір та аналіз інформації.

Кількість слайдів –12–15.

Завдання 2

Презентація контент-аналізу передвиборчих програм ключових політичних діячів в Україні.

Контент-аналіз – якісний аналіз текстів із метою змістовної інтерпретації виявлених числових закономірностей. Виконуючи завдання, необхідно: визначити змістові одиниці контент-аналізу, визначити одиниці підрахунку, які можуть (або ні) збігатися з одиницями аналізу. При виконанні цього завдання доцільно виконувати порівняльний аналіз передвиборчих програм декількох політичних лідерів (наприклад, лідерів політичних партій, що перемогли на парламентських виборах).

Рекомендовані інструменти: <http://voyant-tools.org/>, <http://worditout.com/>, <http://www.google.com.ua/trends/>, <https://wordstat.yandex.ua/>, <http://www.analiz-pisem.ru/>.

Завдання 3

Презентація наративу в комплексі з представленням візуального матеріалу на тему: «Людина і політика».

При виконанні цього завдання доцільно розкрити форми активної та пасивної участі людини в політиці, а також фактори, що на них впливають. При написанні наративу варто враховувати: відповідність змісту наративу заданій темі, актуальність представленої інформації, коректність оформлення текстового документу, грамотність та обґрунтованість поданого матеріалу, «свіжий» погляд на розв'язання запропонованої проблематики.

Кількість сторінок – 3–5.

Завдання 4

Презентація на тему: «Історичний портрет політичного діяча».

Виконуючи завдання, необхідно розкрити наступне: відомості про життєвий шлях (походження, біографія, умови формування поглядів особистості); особисті якості (інтелектуальні, моральні, вольові: ступінь їх відповідності задачам, які вирішував політичний діяч); життєві принципи, ідеали, мотиви поведінки; спроби діяння, засоби досягнення мети; співвідношення цілей політичного діяча з інтересами соціальних груп; суперечності в діяльності особистості; результати і значення діяльності; надати оцінку діяльності політичного діяча.

Кількість слайдів – 12–15.

Завдання 5

Презентація на тему: «Особливості електоральної поведінки громадян України: історичний аспект».

Виконуючи це завдання, доцільно використовувати порівняльний аналіз результатів голосування під час декількох виборчих кампаній (наприклад, вибори п'яти Президентів України). Зокрема, доцільно висвітлити: рівень електоральної активності громадян, особливості голосування залежно від регіональної, вікової та соціальної приналежності, основні характеристики електорату, їхні електоральні симпатії.

Кількість слайдів – 12–15.

Завдання 6

Презентація на тему: «Історія проведення передвиборчих та рейтингових соціологічних досліджень в Україні».

Виконуючи це завдання, треба акцентувати увагу на залежність перемоги/поразки на виборах від місця політичного актора в загальному політичному рейтингу інформованості, довіри, впливовості, привабливості. Розкрити результати екзитполів провідних соціологічних компаній, їх точності та вірогідності в рамках проведення електоральних соціологічних досліджень.

Кількість слайдів – 12–15.

Загальні рекомендації з дизайну презентації. Для того, щоб презентація добре сприймалася, необхідно дотримуватися правил її оформлення.

1. Пам'ятайте: один слайд – одна думка (тема, ідея, концепція).
2. Дотримуйтеся загального правила – не більше трьох об'єктів на слайді.

3. Уникайте суцільного тексту («ефект мертвого екрану»), складних та великих графіків, таблиць, зображень.

4. Для текстової інформації враховуйте – вибір шрифту, для графічної – яскравість, насиченість та поєднання кольорів.

5. Використовуйте нумеровані та марковані списки; графічні малюнки; таблиці; діаграми; блок-схеми, ікони.

6. Враховуйте специфіку комбінування фрагментів інформації різних типів: тексту, графічних зображень, музичних і звукових ефектів, анімації та відеофрагментів.

Інформаційні ресурси для створення презентацій

1. Безкоштовні шаблони для презентацій:

1. Slides carnival (Шаблони презентацій для PowerPoint та Google Presentation). – URL: <https://www.slidescarnival.com/>.

2. Allppt (пошук за темами та стилями) URL: <https://www.free-powerpoint-templates-design.com/free-powerpoint-templates-design/>.

3. Canva – URL: <https://www.canva.com/>.

4. Prezi – URL: <https://prezi.com/>.

2. Відкриті стоки

Фотостоки:

1. Pixedium (тематичні колекції фото, які систематично оновлюються. Особливо цікавою є підбірка в мінімалістичному стилі, яка може допомогти в дизайні презентації).

2. Unsplash (кожні 10 днів оновлення, фото можна використовувати навіть у комерційних цілях).

3. Little visuals (можна оформити підписку та отримувати 7 фото щотижня).

4. Death to the stoke photo (існує щомісячна розсилка на підписані фото, які можна використовувати і в комерційних цілях).

5. Picjumbo (високоякісні фото для особистого та комерційного використання).

6. Travel coffee book (фото з мандрів людей по світу, які можна використовувати для комерційних проєктів).

Сток іконок

1. Freerik (постійно оновлюється колекція іконок, фонів, рамок та інших дизайнерських елементів).

2. Noun project (колекція контурних іконок. При використанні рекомендують робити посилання на автора. Більшість – безкоштовні).

3. Iconfinder (безкоштовні іконки в різних стилях).
4. Quick draw (ресурс Google, який за рахунок штучного інтелекту розпізнає умовні «кракозябри», намальовані вами від руки і пропонує ряд іконок на вибір).

Підбір кольорів. Три кращих інструменти

1. Color Palette FX.
2. Colour Lovers.
3. Cohesive Colors.

ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬ

1. Політична соціологія як галузь соціологічного знання.
2. Співвідношення політичної соціології з іншими політичними науками.
3. Місце політичної соціології в системі галузевих соціологій.
4. Етапи становлення й розвитку політичної соціології.
5. Методи політичної соціології.
6. Соціально-філософські та соціокультурні витоки, етапи становлення і розвитку політичної соціології.
7. Політика і влада як об'єкт соціології кінця XIX – початку XX століття.
8. Українська соціально-політична думка (від часів Київської Русі до XX ст.).
9. Специфіка соціологічної інтерпретації політики.
10. Політика як соціальний інститут.
11. Феномен «політичного простору». «Поле політики» та його типологія.
12. Соціальна природа влади.
13. Соціологічні інтерпретації влади (М. Вебер, Г. Лассуелл, Т. Парсонс).
14. Легітимація влади (М. Вебер). Влада та соціальний контроль.
15. Сутність соціально-політичних інститутів: «соціальний інститут» та «інституціоналізація».
16. Теоретичні підходи до вивчення соціальних інститутів.
17. Специфіка політичних інститутів.
18. Функції соціально-політичних інститутів.
19. Різновиди соціально-політичних інститутів.
20. Влада як механізм реалізації політичних інтенцій: соціологічні виміри.
21. Механізм функціонування політичної системи суспільства.
22. Типологізація та основні складові політичної системи суспільства.
23. Політична організація як інституціональний вимір політичної системи.
24. Ідея соціальної нерівності: від стародавності до сучасності.
25. Основні стратифікаційні теорії та стратифікаційні критерії.
26. Основні підходи до стратифікаційних структур.
27. Владні відносини та соціальна стратифікація: варіативність взаємодії.

28. Політична стратифікація: кризь призму відносин держави та суспільства.
29. Політичний режим як сукупність методів і форм політичного панування.
30. Типологія політичних режимів.
31. Перехід до демократії як напрям трансформації недемократичних режимів.
32. Партія як аристократичне угруповання, політичний клуб, масова організація (М. Вебер).
33. Структурна та функціональна характеристика кадрових і масових партій (М. Дюверже).
34. Поняття партійної системи, типи партійних систем (Дж. Сарторі).
35. Типи партійних систем у сучасних країнах.
36. Характеристика партійної системи України.
37. Теорії групової політики.
38. Групи інтересів та функціональні групи в політичному процесі.
39. Моделі захисту групових інтересів.
40. Особливості формування груп інтересів у посткомуністичній Україні.
41. Сучасні теорії еліт у контексті генези терміну «еліта» (В. Паретто, Г. Моска, Х. Ортега-і-Гассет, Г. Лассуел, А. Тойнбі).
42. Основні підходи до операціоналізації поняття «політичні еліти».
43. Рекрутинг владної еліти: основні соціальні механізми.
44. Типологія політичного лідерства.
45. Соціальна роль та функції політичного лідера.
46. Підходи до розуміння соціально-політичної свідомості.
47. Структура та компоненти соціально-політичної свідомості.
48. Рівні соціально-політичної свідомості.
49. Соціально-політична свідомість українського суспільства: соціальні виміри.
50. Політична свідомість української молоді: соціальні виміри.
51. Сутність, структура, типи політичної культури суспільства.
52. Політична ідеологія як стрижень політичної культури суспільства.
53. Основні соціологічні індикатори дослідження політичної культури.
54. Сутність та типи політичної поведінки.
55. Електорат як похідна від соціальної структури суспільства.
56. Загальні характеристики підходів до вивчення електоральної поведінки.
57. Загальна характеристика різновидів електоральних досліджень.

58. Історія створення та функціонування полстерних електоральних центрів.
59. Базові соціологічні дослідження передвиборчої ситуації.
60. Соціологічне забезпечення виборчої кампанії.
61. Поняття та структура соціально-політичних технологій.
62. Історія застосування передвиборчих технологій.
63. Специфіка проведення передвиборчих та рейтингових соціологічних досліджень.
64. Основні підходи та моделі політичної комунікації (Ж.-М. Коттре, К. Сайнне).
65. Форми та функції політичної комунікації.
66. Політичний імідж.
67. Маніпуляція як стратегія виживання «політичного» в медійному дискурсі.
68. Світовий політичний процес: поняття, основні концептуальні засади аналізу, суб'єкти, закономірності та тенденції на порозі XXI століття.
69. Міжнародні відносини як цілісна система.
70. Роль міжнародної політики у вирішенні політичних проблем.
71. Основні соціологічні індикатори дослідження політичної культури.
72. Загальна характеристика різновидів електоральних досліджень.
73. Характеристика глобальних проблем сучасності.
74. Місце України в глобалізаційних та інтеграційних процесах сучасності.
75. Політичні та міжнародні конфлікти і Україна.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андросова И. Факторы, влияющие на поведение электората / И. Андросова // Актуальные проблемы современной науки. – 2008. – № 2. – С. 136–140.
2. Арістотель. Політика. – К. : Основи, 2000. – 239 с.
3. Артемов Г. П. Политическая социология : учеб. пособие / Г. П. Артемов. – М. : Логос, 2003. – 279 с.
4. Балашова А. Технология избирательной кампании в западной политической науке / А. Балашова. Вестн. Моск. ун-та. Сер. 12 : Полит. науки. – 2000. – № 2. – С. 74–75.
5. Бандера С. Перспективи Української Революції : репринтне вид. – Дрогобич : Видавнича фірма «Відродження», 1998. – 656 с.
6. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества / З. Бауман ; пер. с англ. – М. : Весь мир, 2004 – 188 с.
7. Бауман З. Индивидуализированное общество / З. Бауман ; пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева ; Центр исслед. постиндустр. о-ва, журн. «Свободная мысль». – М. : Логос, 2002. – 390 с.
8. Безрукавников И. Теоретические и практические проблемы изучения электорального поведения избирателей муниципальных образований : монография / И. Безрукавников. – Астрахань : Изд-во АГТУ, 1999. – 110 с.
9. Бек У. Власть и её оппоненты в эпоху глобализма. Новая всемирно-политическая экономия / У. Бек. – М. : Прогресс-Традиция, Территория будущего. – 2007. – 464 с.
10. Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну / У. Бек – М. : Прогресс-Традиция, 2000. – 384 с.
11. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество / Д. Белл. – М. : Академия, 1999. – 673 с.
12. Бжезинский З. Великая шахматная доска: американское превосходство и его геостратегические императивы / З. Бжезинский – М. : Международные отношения, 2010. – 254 с.
13. Бжезинский З. Стратегический взгляд. Америка и глобальный кризис / З. Бжезинский – М. : АСТ, 2010. – 287 с.
14. Бойков В. Э. Генезис идей политической социологии / В. Э. Бойков // Социс. – № 7. – 2008. – С. 95–100.
15. Бойко Н. Л. Громадянська активність онлайн: до соціологічного портрету українського користувача Інтернету / Н. Л. Бойко // Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право. 1 (37) (2018). – С. 61–65. – URL : <http://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/viewFile/152841/151939>.

16. Большов Е. Качество прогнозирования результатов выборов: меры точности и источники ошибок / Е. Большов // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2011. – № 1. – С. 95–116.
17. Борзунова Е. А. Социологические концепции легитимности власти Т. Парсонса и М. Вебера: сравнительный анализ / Е. А. Борзунова // Социологические исследования. – 1997. – № 9. – С. 98–102. – URL : <http://ecsocman.hse.ru/socis/msg/18795509.html>.
18. Бурдые П. Социальное пространство: поля и практики / П. Бурдые ; пер. с фр., общ. ред. Н. А. Шматко. – СПб. : Алетейя ; М. : Ин-т эксперим. социологии : Алетейя, 2005. – 576 с.
19. Бурдые П. Социология социального пространства / П. Бурдые ; пер. с фр., общ. ред. Н. А. Шматко. – СПб. : Алетейя ; М. : Ин-т эксперим. социологии : Алетейя, 2005. – 288 с.
20. Валлерстайн И. Конец знакомого мира: Социология XXI века / под ред. Б. Л. Иноземцева ; пер. с англ. ; Центр исследований постиндустриального общества. – М. : Логос, 2003. – 368 с.
21. Валлерстайн И. Миросистемный анализ: введение / И. Валлерстайн ; пер. Н. Тюкиной. М. : Издательский дом «Территория будущего», 2006. – 248 с.
22. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма / М. Вебер – М., 2003.
23. Вебер М. Хозяйство и общество: очерки понимающей социологии. Социология / М. Вебер ; пер. с нем. под ред. Л. Г. Ионина. – М. : Изд. дом Высшей школы экономики, 2016. – 448 с.
24. Вебер М. Хозяйство и общество: очерки понимающей социологии. Общности / М. Вебер ; пер. с нем. под ред. Л. Г. Ионина. – М. : Изд. дом Высшей школы экономики, 2017. – 432 с.
25. Вебер М. Хозяйство и общество: очерки понимающей социологии. Право / Вебер М ; пер. с нем. под ред. Л. Г. Ионина. – М. : Изд. дом Высшей школы экономики, 2018. – 336 с.
26. Вебер М. Политические работы (1895–1919) / М. Вебер ; пер. с нем. Б. М. Скуратова. – М. : Праксис, 2003. – 424 с.
27. Виборча рада УА. Політика, безпека, суспільство: наміри партій в оцінках експертів – 22 жовтня 2019 р. – URL : <https://dif.org.ua/article/viborcha-rada-ua-politika-bezpeka-suspilstvo-namiri-partiy-v-otsinkakh-ekspertiv>.
28. Винославская С. Exit-poll: методика исследования в оперативном режиме / С. Винославская, Н. Чурилов // Социология: теория, методы, маркетинг. 2008. № 1. – С. 189–191.
29. Вишняк О. Електоральна соціологія: історія, теорія, методи : монографія / О. Вишняк. – К. : Ін-т соціології НАНУ, 2000. – 310 с.

30. Вятр Е. Социология политических отношений / Е. Вятр ; под общ. ред. Ф. М. Бурлацкого ; пер. с польск. – М. : Прогресс, 1979. – С. 387–388.
31. Гоббс Т. Философские основания учения о гражданине / Т. Гоббс. – Мн. : Харвест, М. : АСТ, 2001. – 304 с.
32. Городяненко В. «Соціологія політики», «політична соціологія» або «соціологія політичної сфери»? // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2007. – № 2.
33. «Громадянське суспільство України: сучасні практики та виклики розвитку»: Аналітична доповідь – 27 грудня 2018 р. – URL : <https://dif.org.ua/article/gromadyanske-suspilstvo-ukraini-suchasni-praktiki-ta-vikliki-rozvitku-analitichna-dopovid>.
34. «Громадянське суспільство в Україні: погляд громадян – 7 жовтня 2019 р. – URL : <https://dif.org.ua/article/gromadyanske-suspilstvo-v-ukraini-poglyad-gromadyan>.
35. Девятко И. Ф. Институциональная эволюция и институциональный дизайн в эпоху глобализации: методологический аспект исследования (типы исследовательских планов и стратегий) / И. Ф. Девятко // Глобализация и социальные институты: социологический подход. – URL : http://www.isras.ru/index.php?page_id=884.
36. Джангиров Д. Победа невозможного над неприемлемым / Д. Джангиров– К. : Саммит-Книга, 2017 – 184 с.
37. Докторов Б. З. Первопроходцы мира мнений: от Гэллага до Грушина / Б. З. Докторов. М. : Институт Фонда «Общественное мнение», 2005. – 239 с.
38. Донцов Д. Дух нашої давнини / Д. Донцов. – Дрогобич : Відродження, 1991. – 341 с.
39. Донцов Д. Націоналізм. – Лондон – Торонто, 1966. – 363 с.
40. Дюверже М. Политические партии / М. Дюверже ; пер. с франц. – М. : Академический Проект, 2000. – 538 с.
41. Желтов В. В. Политическая социология / В. В. Желтов, М. В. Желтов – 2-е изд., доп. и испр. – М. : 2009. – 668 с.
42. Зевиг Д. Теория рационального выбора в изучении электорального поведения / Д. Зевиг // Ломоносовские чтения. – 2003. – № 1. – С. 22–24.
43. Здравомыслова Е. А. Социологические подходы к анализу общественных движений / Е. А. Здравомыслова // Социологические исследования. – 1990. – № 7. – С. 88–94. – URL : <http://ecsocman.hse.ru/socis/msg/18978472.html>.
44. Золотарева Е. Политическая социология: к проблеме дисциплинарного статуса / Е. Золотарева // Вестник Московского университета. Сер. 18 : Социология и политология. – 2005. – № 4.

45. Калюжна Ю. І. Пошук нових теоретико-методологічних ключів до концепту легітимність влади / Ю. І. Калюжна // Сучасне суспільство. – 2012. – № 2. – С. 33–38.
46. Кожев А. Понятие власти / А. Кожев – М. : Праксис, 2006. – 192 с.
47. Козырев Г. И. Политическая социология : учебное пособие / Г. И. Козырев. – М. : Издательский Дом «Форум», 2013. – 335 с.
48. Косахівська О. Електоральна поведінка у когнітивно-орієнтованих наукових дослідженнях / О. Косахівська // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2011. – № 2. – С. 15–22.
49. Кочубей Л. Виборчі технології: політичний аналіз (на прикладі виборів до парламенту сучасної України) : монографія / Л. Кочубей. – К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. – 280 с.
50. Лазарсфельд П. Измерение в социологии / П. Ф. Лазарсфельд // Американская социология. Перспективы, проблемы, методы. – М. : Прогресс, 1972. – С. 134–149.
51. Лешенок У. С. Можливості емпіричної ідентифікації політичних орієнтацій на основі цінностей / У. С. Лешенок // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки – №38/39. – 2019. – URL : <http://apspp.soc.univ.kiev.ua/index.php/home/article/view/862>.
52. Лісеєнко О. В. Політична культура населення України: стан, зміни після Євромайдану / О. В. Лісеєнко. – Перспективи : Одеса, 2016. – № 1 (67) – С. 66–71.
53. Липсет С. Структуры размежеваний, партийные системы и предпочтения избирателей. Партии и выборы : хрестоматія / С. Липсет, С. Роккан. – М. : ИНИОН, 2004. – С. 53–62.
54. Лэш К. Восстание элит и предательство демократии. – М. : Издательство «Логос», Издательство «Прогресс», 2002. – 224 с.
55. Марецька Н. Вплив політичної реклами на вибір електорату в Україні / Н. Марецька // Грані. Науково-теоретичний громадсько-політичний альманах. – 2012. – № 3. – С. 132–134.
56. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии / К. Маркс. М. : Эксмо, 2011. Т. I–III.
57. Маркузе Г. Критическая теория общества: избранные работы по философии и социальной критике / Г. Маркузе. М. : АСТ, Астрель, 2011. – 384 с.
58. Маркузе Г. Одномерный человек. – М. : «Refl-book», 1994. – 368 с.
59. Мелешкина Е. Исследование электорального поведения: теоретические модели и проблемы их применения. Партии и выборы : хрестоматія / Е. Мелешкина. – М. : ИНИОН, 2004. – С. 104–123.

60. Мертон Р. К. Социальная теория и социальная структура / Р. К. Мертон – М. : АСТ, Хранитель, 2006. – 873 с.
61. Ортега-и-Гассет, Х. Восстание масс / Х. Ортега-и-Гассет. – Москва : Директ-Медиа, 2007. – 339 с.
62. Основи політичної соціології. Навчальний посібник / М. А. Безносков, Т. Н. Дублікаш, А. Д. Литовченко та ін. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015.
63. Парето В. Трансформация демократии / В. Парето – М. : Территория будущего, 2011. – 207 с.
64. Пержун В. Соціологія політики П. Бурдьє: категоріальний апарат, неординарні ідеї, нове осмислення / В. Пержун // Релігія та Соціум. – 2013. – № 2 (10). – С. 69–74.
65. Петров О. В. Социологические избирательные технологии / О. В. Петров. – Днепропетровск : Арт-Пресс, 1998. – 164 с.
66. Політична культура та парламентаризм в Україні: сучасний стан та основні проблеми. Інформаційно-аналітичні матеріали до Фахової дискусії. – 14 грудня 2017р. – URL : <http://razumkov.org.ua/novyny/vidbulas-fakhova-dyskusiia-politychna-kultura-ukrainskoho-suspilstva-i-stan-parlamentaryzmu-na-suchasnomu-etapi>.
67. Полторака В. А. Соціологія політики: предмет, структура, функції / В. А. Полторака // Соціологія політики : підручник: у 2-х частинах ; за ред. В. А. Полторака, О. В. Петрова, А. В. Толстоухова. – К. : Вид-во Європейського ун-ту, 2011. – Ч. 1. – С. 5–23.
68. Пушкарева Г. Изучение электорального поведения: контуры когнитивной модели / Г. Пушкарева // Полис. – 2003. – № 3. – С. 120–131.
69. Рабочий класс современной Украины / под ред. А. Г. Арсеевко. – Киев : Институт социологии НАН Украины, 2017. – 318 с.
70. Ротмистров А. Н. Общественные движения: опыт классификации социологических концепций / А. Н. Ротмистров // Социологические исследования. – 2010. – № 8. – С. 46–53. – URL : http://ecsocman.hse.ru/data/2011/02/05/1214886336/Rotmistrov_06.pdf.
71. Руссо Ж. Ж. Об общественном договоре. Трактаты. – М. : «КАНОН-пресс», «Кучково поле», 1998. – 416 с.
72. Сковчиас Л. Сучасні підходи до визначення предмета та структури політичної соціології як навчальної дисципліни / Л. Сковчиас. – Львів : ЦПД, – 2002. – 24 с.
73. Сорокин П. Социальная и культурная динамика / П. Сорокин – М. : Астрель, 2006 – 1176 с.
74. Соціологія політики: підручник: у 2-х частинах / За ред. В. А. Полторака, О. В. Петрова, А. В. Толстоухова. – К. : Вид-во Європейського університету, 2011. – Ч. 1. – 399 с. ; Ч. 2. – 329 с.

75. Соціологія політики: хрестоматія: у 2-х частинах / авт.-упоряд. : В. А. Полторака, О. В. Петрова, А. В. Толстоухова. – К. : Вид-во Європейського університету, 2010. – Ч. 1 – 360 с. ; Ч. 2 – 310 с.
76. Талей Н. Н. Черный лебедь. Под знаком непредсказуемости / Н. Н. Талей. – М. : «Колибри», 2009. – 528 с.
77. Тард Г. Общественное мнение и толпа : пер. с фр. / под ред. П. С. Когана. – М. : ЛЕНАНД, 2015. – 208 с.
78. Тард Г. Социальные законы / Г. Тард – М. : Книжный дом, 2009. – 64 с.
79. Терещенко Н. В. Проблема соціологічного методу в дослідженні міжнародних відносин / Н. В. Терещенко. – 2019. – URL : http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/30393/550_19-33.pdf; http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/30393/550_19-33.pdf?sequence=1.
80. Терещенко Н. В. Теоретико-соціологічні аспекти проблеми війни і миру в міжнародних відносинах / Н. В. Терещенко. – 2019. – URL : https://kneu.edu.ua/userfiles/fupstap/ZbD196rka_27_02_2019_SocD1960logD196ya_KNEU_Gotova.pdf.
81. Тишкун Ю. Я. В. Липинський про бюрократію («Листи до братів-хліборобів»): до проблеми визначення теоретичного підґрунтя поглядів / Тишкун Ю. Я. // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку : зб. наук. пр. – Львів : Нац. ун-т «Львів. політехніка», 2012. – Вип. 24. – С. 20–26.
82. Тишкун Ю. Я. В'ячеслав Липинський і Макс Вебер: спроба порівняльного аналізу біографій у контексті теорії інтелектуальних мереж Рендалла Коллінза / Ю. Я. Тишкун // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку : зб. наук. пр. – Львів : Нац. ун-т «Львів. політехніка», 2013. – Вип. 25. – С. 39–43.
83. Тімашова В. М. Архітектоніка та соціологічний зміст політичної сфери: політичні інститути // Гілея : науковий вісник, (104). – 2016. – С. 186–189. – URL : www.irbis-nbuv.gov.ua.
84. Тойнбі А. Дж. Цивілізація перед судом історії : збірник / А. Дж. Тойнбі ; пер. с англ. – М. : Рольф, 2002. – 592 с.
85. Токвіль А. Демократія в Америці / А. Токвіль. – М. : Прогрес, 1992. – 554 с.
86. Тоффлер Е. Третя хвиля / Е. Тоффлер. – Москва : АСТ, 2010. – 784 с.
87. Тощенко Ж. Т. Политическая социология : учебник для бакалавров / Ж. Т. Тощенко. – 4-е изд., пер. и доп. – М. : Издательство Юрайт, 2018. – 623 с.
88. Филиппов А. Политическая социология. Фундаментальные проблемы и основные понятия / А. Филиппов // Полития. – 2002. – № 2. – URL : <http://eccsocman.hse.ru/text/38168109/>.

89. Фуко М. Надзирать и наказывать / М. Фуко. – М. : Ad Marginem, 1999. – 479 с.
90. Хайек Ф. Дорога к рабству / Ф. Хайек. – М. : Новое издательство, 2005. – 264 с.
91. Цуладзе А. Политические манипуляции, или покорение толпы / А. Цуладзе. – М. : Книжный дом «Университет», 2005. – 144 с.
92. Шпенглер О. Закат Европы. – М. : «Наука», 1993. – 592 с.
93. Шульга М. Збій соціальної матриці : монографія / М. Шульга. – К. : Інститут соціології НАН України, 2018. – 284 с. – URL : https://i-soc.com.ua/assets/files/news/2019/shulga_social_matrix_05-12.pdf.
94. Шульга Н. А. Дрейф на обочину. Двадцять лет общественных изменений в Украине / Н. А. Шульга. – К. : ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2011. – С. 153–193.
95. Щедрова Г. П. Політична соціологія електронного простору України: сучасні тенденції / Г. П. Щедрова. – 2019. – URL : <http://ir.duan.edu.ua/handle/123456789/1757>.
96. Яковлев Д. В. Соціологічні дилеми теорії політичного вибору / Д. В. Яковлев. – 2016. – URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/7472/Yakovlev%20Pravovi%20ta%20inst%20conf%202016%20t1-27.pdf?sequence=1>.
97. 5 фильмов об интеллектуалах – URL : <https://postnauka.ru/faq/63509>.
98. 10 фактов о типах господства, харизматических лидерах и развитии идей Макса Вебера – URL : <https://postnauka.ru/faq/22451>.
99. Companion to Political Sociology / Ed. by Kate Nash and Alan Scott. Oxford, Blackwell, 2001. P. 165–178.
100. Denk T., Christensen H. How to classify political cultures? A comparison of three methods of classification. – Quality & Quantity, 2016, January, Vol. 50, Issue 1, p.177–191.
101. Nash K. Contemporary Political Sociology. Globalization, Politics, and Power. Oxford : Blackwell, 2000. – P. 1–46.
102. Rush M. What is political sociology? // Politics and Society. An Introduction to Political Sociology. NY : Wheatsheat, 1992. P. 3–13.
103. The Oxford Handbook of Analytical Sociology / ed. by P. Hedström and P. Bearman Oxford Handbooks in Politics & International Relations, 2009. – 796 p.

Навчальне видання

Людмила Анатоліївна
ЛЯПІНА

Дінара Анатоліївна
ЛОКТІОНОВА

Богдан Богданович
БОНДАРЕЦЬ

ПОЛІТИЧНА СОЦІОЛОГІЯ

Методичні вказівки
для студентів напрямів підготовки
054 «Соціологія», 052 «Політологія»

Випуск 283

Редактор *Я. Котенко*.

Технічний редактор, комп'ютерна верстка *Д. Кардаш*.
Друк *С. Волинець*, фальцювально-палітурні роботи *О. Мішалкіна*.

Підп. до друку 26.12.2019

Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет.

Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.

Ум. друк. арк. 2,55. Обл.-вид. арк. 1,77.

Тираж 5 пр. Зам. № 5904.

Видавець і виготовлювач: ЧНУ ім. Петра Могили.

54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.

Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6124 від 05.04.2018.